

”Mellan andlighet och humanism”

Anders Mellbourn: Ledare i tidningen **Sändaren**, mars – augusti 2007

Nr 5, 8 mars 2007

Missa inte chansen nu!

Ekumenerna har hamnat på efterkälken i ekumeniken.

När det nu äntligen tycks vara något ordentligt på gång mellan Missionskyrkan, Baptistsamfundet och Metodistkyrkan är det förvisso flera årtionden för sent. Men likafullt måste det lyckas nu. Att det sker samtidigt som de tre samfunden på olika sätt ordnar upp sina förbindelser med Svenska Kyrkan gör det särskilt angeläget. Vittnesbördet från den kristna trosströmning som förenar öppenhet och personligt engagemang måste stärkas i Sverige.

De senaste åren har kyrkor och rörelser som tidigare slagit vakt om sin egen särställning och sin särskilda uppgift intagit in den ekumeniska scenen. Medan baptistsamfundet väntat och hoppats på att Örebromissionen skulle komma tillbaka blev denna Nybygget och sedan ledare i Evangeliska frikyrkan. Och pingströrelsen har blivit samfund och hittat en samhörighet med romersk-katolska kyrkans prästerskap, både i karismatisk lovsång och i motstånd mot aborträtt och homosexuellas rättigheter.

Att inte kyrkohistoriens djupaste klyftor och den historiska dogmatikens skarpaste skiljelinjer längre tycks spela någon roll för kristenhetens samtid och utveckling måste naturligtvis glädja ekumenerna. Desto mer ironiskt och dystert är det att de ekumeniskt öppna kyrkorna och samfunden fortfarande levtt kvar i så mycket av sina gamla strukturer.

Förekomsten av alla nya allianser och initiativ tas ibland för intäkt för att traditionell samfundsekumenik, särskilt mellan de tre ”gamla” frikyrkosamfunden, inte är något särskilt angeläget projekt. Uppgiften är i stället det viktiga. Vi ska ägna oss åt verksamhet och inte organisationsfrågor.

Men ett organiserat samgående mellan de här samfunden är faktiskt främst en fråga om verksamhet och om vittnesbörd. Missionare, baptister och metodister står med all sin fromhets- och åsiktsbredd gemensamt för en kristen trostolkning och ett kristet samhällsengagemang som inte bara historiskt betytt mycket för svensk kristenhet och svensk samhällsutveckling utan som fortsatt måste bli tydligare i svensk offentlighet. Då är inte organisatorisk enhet en bisak.

Det är samtidigt ett tidens tecken att ett samgående mellan de tre samfunden drivs på och blir möjligt när det moderna samhällets organisationer mer blivit nätverk än institutioner och när de flesta medlemmar mer identifierar sig med den enskilda församlingen än sitt samfund. Den nya struktur som vi tror och hoppas att de tre samfunden snart skapar måste bli mindre av

central kyrka och mer av ett samverkansnät för enskilda församlingar, äkta kongregationalistisk i kyrkohistorisk terminologi.

På många orter kommer församlingar att slås ihop och vara gemensamma, som de redan är. På andra kommer församlingar att leva parallellt med ibland skiftande karaktär. Det borde också i en öppen struktur vara lätt att behålla de baptistiska och metodistiska samhörigheter, inte minst internationellt, som man tidigare varit så orolig för att förlora. De skall kunna finnas kvar i ny form både för församlingar och enskilda som så önskar.

Stora uppgifter och nya gemenskaper väntar. De är förvisso viktigare och mer engagerande än gnetande med samfundsstrukturer. Men missa inte nu chansen att snabbt ordna det organisatoriska. Det behövs både för att ge trovärdighet och förlösa entusiasm hos alltför länge desillusionerade ekumener.

Stick

Biblisk kommunpolitik

Flyktingströmmen växer åter till Sverige, framför allt från Irak. Och som tidigare vill inte alla kommuner vara med och dela på ansvaret, rapporterar Svenska Dagbladet (5/3). I Södertälje, Botkyrka och Stockholms fattigare stadsdelar trängs de nyanlända. Danderyd, Vaxholm och Ekerö har inte erbjudit några platser alls och Täby en handfull. I Skåne brukar det vara Vellinge och Lomma som inte tar emot flyktingar.

Kommunerna som säger nej har det gemensamt att de tillhör de rika i landet. De som tar emot flyktingar är de fattiga. De rika säger att de inte har några bostäder. I de fattiga ligger miljonprogrammets bostadsområden och där går det att ordna plats.

Det låter som en drastisk nytestamentlig liknelse av Jesus om tillvarons orättvisor. Men det är svensk välfärdsverklighet 2007.

Citat

”De bygger upp sitt hot genom att blanda religion och partipolitik... Vi är ytterst kritiska till att ge partipolitiska ställningstaganden gudomlig auktoritet. Arborelius och Hedin tar sig rätten att vara den kristna rösten i debatten. Som om de uppfattningar de ger uttryck för skulle vara uttryck för den kristna tron. Så enkelt är det naturligtvis inte.

Det är viktigt att kyrkorna är en aktiv röst i samhällsdebatten, att kyrkorna i demokratisk anda uttrycker övertygelse och tro. Men för oss är det viktigt att den samhällsrösten är varsam med både människor och ord. Och vi tror att det finns mycket få, om ens några, tillfällen när vi kan uttrycka oss ”som kristna”.

Religion och tro talar förvisso om något mer än det mänskliga, men gör det alltid genom människor.”

Göran Zettergren, SMK, och Anne-Louise Eriksson, SvK, på DN Debatt 2 mars 2007 med anledning av hotet mot regeringen i abortfrågan från katolske biskopen Anders Arborelius och pingströrelsens föreståndare Sten-Gunnar Hedin.

”Jag var ju också ganska svartvit förut. Men livet har lärt mig att man måste tänka med den människa det handlar om. Inte döma på distans från en pastorsroll eller en skrivbordsstol.”

Stanley Sjöberg intervjuad om aborträtten i Dagens Nyheter 1 mars 2007

Nr 6, 22 mars 2007

Tro som vila och engagemang

Verksamhet och gemenskap präglar den folkrörelseförankrade kristna tro som får sitt uttryck i missionskyrkor och baptistförsamlingar. Människor erbjuds samhörighet och får ta ansvar i stort och smått. Det är en nåd att få vara med i såväl medgång som motgång.

I en alltmer utvidgad öppenhet blir våra kyrkor och ungdomslokaler härtill kultur- och allaktivitetshus och mötesplats för allt fler verksamheter – rockkonserter, konstutställningar, teater, dans, politiska debatter och på senare tid även diverse terapier och meditationstekniker. Det här är en utveckling att tacka Gud för. Var och en kan förvisso sätta sina frågetecken för olika enskildheter. Men för den skull finns ingen anledning att vara rädd för profanering.

Ibland kan det ändå bli för mycket av det goda och för litet av själva grunden för verksamheten och gemenskapen. Det räcker inte, blir tomt i själen och närmast snopet om det inte finns rum för helighet mitt i inbandyn eller körövningen. Martha – och i folkrörelsesamfundet kommer vi alltid att vara många Marthor – får inte missa att ta plats bredvid Maria hos Jesus.

Denna erfarenhet och insikt är säkert en viktig förklaring till det fortsatta växande intresset för Taizé och Iona i våra församlingar. Just nu är närvaron och inflytandet från Taizé särskilt påtagligt i Stockholm där några bröder från den ekumeniska kommuniteten bor och ber bland församlingar under vintern och tidig vår. (Se reportage i denna tidning.)

De båda gemenskaperna i sydöstra Frankrike och på Skottlands västkust har inbördes skillnader och historia. Lockelsen med dem bägge är att de erbjuder mötesplatser för eftertanke och stilla samtal. Utan att tränga sig på inbjuder de i all självklarhet till begrundan och bön. Här sjungs också mycket lovsång, men stilla och mediterande, ganska långt från det prestationsinriktade lovsjungande som brett ut sig i många kristna ungdomssammanhang. Samtidigt förenas den andliga koncentrationen i Taizé och Iona med praktiskt arbete och allvarligt samhällsengagemang för de stora rättvisefrågorna i världen.

En vanlig kritik mot de öppna, ekumeniska kyrkorna i både Sverige och internationellt är att de blivit så förvärldsligade och politiserade att de är ointressanta för sökande människor. Dessa dras i stället till olika varianter av pingstförsamlingar eller tydlig protestantisk eller romersk-katolsk högkyrklighet. Internationell kyrkostatistik ses ofta som en bekräftelse på detta.

Även om kritiken ofta blir tröttande dogmatiskt förnumstig och kan framstå som orättvis och opportunistisk, ska den tas på allvar. Kyrkor och församlingar kan i längden bara vara

angelägna om den gemenskap de erbjuder och den verksamhet de driver uttrycker tro, nåd, tröst och tillhörighet till Kristus.

Öppenhet och fördjupning hör samman. Det hjälper oss Taizé och Iona att förstå.

Stick

”Kristna ungdomsförbunden” räcker

Att ”djävulen sitter i detaljerna” brukar organisationsforskare och utvecklingskonsulter påpeka. Vi kan någorlunda lätt enas om de stora linjerna men när verksamheten ska bli konkret, fastnar vi i närmast olösliga detaljtvisiter. Inte minst är det så i ekumeniken. Det blir särskilt känsligt eftersom den djävulska detaljen för de inblandade ofta är det som de uppfattar som den kristna trons innersta.

Så illa är det väl inte när de tre ungdomsförbunden MKU, SBUF och SMU ska komma överens. Men när de nu presenterat namnet på den federation man efter många om och men vill bilda, föreslår man ett språkligt missfoster som bara torde glädja förnyelsens motståndare. ”Vision om enhet - MKU, SBUF och SMU tillsammans” blir en rysare på informationsmaterial och en tungvrickare, inte bara för den blivande federationens reception och växtelefonist. Hade detta namn publicerats 1 april, hade det omedelbart tagits som ett aprilskämt.

Det är förståeligt att de gamla organisationsnamnen är problemet. I en federation kan de inte överges. Och SMU är förvisso det närmaste ett varumärke vi har i den svenska kristenheten. Enkelhet och litet självkänsla skulle inte skada i det nya namnet. Varför inte ”Kristna ungdomsförbunden – MKU, SBUF och SMU”? Växtelefonisten kan välja vilket av de två leden före och efter tankstrecket som enklast framhäves.

Invändningar om förmätenhet och monopolanspråk kan lätt avvisas med hänvisning till den medvetet valda obestämda formen. Om ”kristna ungdomsförbunden” sedan lockar fler och med tiden blir ”de kristna ungdomsförbunden”, så var det väl det som var avsikten.

Tips på övertid för Svegfors

Den statliga ansvarskommittén har ägnat fyra år – långt i dagens utredningsväsende – åt att gå igenom den framtida förvaltningsorganisationen för Sverige. Efter stor möda och med stort allvar har kommittén enats om ett förslag över partigränserna. Ordföranden Mats Svegfors är att gratulera.

På en punkt, och den enda som egentligen väckt intresse i medier och partier, lämnar dock kommittén ett öppet förslag. Län och landsting, framöver kallade regioner, ska bli färre, 6-9 stycken. Kommittén vågar inte riktigt säga hur utan nöjer sig med en resonerande slalom över ett antal sidor om möjliga gränsdragningar från norr till söder.

I betänkandets bilagor hänvisas till en mängd kontakter under arbetets gång. Svenska kyrkan har fått vara med men nuvarande stiftsindelning anförs inte som någon möjlig förebild för de nya regionerna. Missionskyrkan och Baptistsamfundet verkar inte ha varit kontaktade.

Annars kanske samfundens distriktsindelning vore något att titta på. Folkrörelsesamfunden har redan kommit ned i den distriktsmängd som utredningen vill ha för regionerna. Mats Svegfors är ju numera ordförande också för denna tidnings styrelse och borde inte ha svårigheter att ta sig till Tegnérgatan 8 för litet tips.

Nya möjligheter för Astridpris

En läsrörelse för barn i Venezuela får årets internationella barnbokspris till Astrid Lindgrens minne. Beslutet applåderas av kritiker och kulturkommentatorer. Det är bara att instämma. Det viktiga är att vad som uppfattats som ett Nobelpris för barnboksförfattare faktiskt har stadgar som ger förutsättningar att ge priset till annat än enskilda författarskap.

Frestelsen hos donatorer att skapa glamour genom att inrätta specialpriser och för den delen professurer till enskilda är stor. Men som bl a Polarpriset i musik visar är det inte så lätt att få uppmärksamhet och prestige ens med att ge pris till kända musikutövare och kompositörer. Det är än svårare med barnlitteratur som har så många syften och vänder sig till så skilda åldrar. Och om man letar efter nu levande ”stora författarskap” enligt traditionell litterär värdering inom barnlitteraturen, är de påfallande ofta svenska.

Att från Sverige ge ett internationellt pris till svenskar under en rad år, skulle inte passa vår svenska självbild.

Nr 7- 8, 5 april 2007

Glad och meningsfull påsk

”Reclaim the påsk” ropas det från Vargön vid Vänerns strand inför en stor ekumenisk ungdomssamling i helgen. Det blir visserligen mycket inbandy och mycket rockmusik men också lovsång (även på långfredagen; är det riktigt rätt tänkt?) och mycket tid för att reflektera över och gestalta påskens budskap både i andakt och praktiskt arbete.

Kyrkoårets stora högtider förmodas vara de självklara höjdpunkterna i den kristna församlingens liv. Men under en lång period kan vi inte ärligen säga att det varit så, allra minst i den lekmanbestämda folkrörelsekristenheten i Sverige. De stora gudstjänsterna i våra kyrkor firas ofta de vanliga söndagsförmiddagarna under våra mest intensiva arbetsveckor mellan höst- och vårdagjämning. Då är vi på plats för vårt vanliga liv och till det hör också gudstjänstdeltagandet. I detta ligger något i grunden positivt. Vardagsvärld och vårt tros liv hänger ihop.

Under de stora helgerna åker vi bort till semesterorter eller slakten. Tidigt blev detta synligt kring påsk då ljuset, fjällsolen och vårbruket lockar oss hemifrån. Men också julen är i allt mindre utsträckning en kyrkhelg utan en semesterperiod. I kyrkorna klagas vi ofta på att jul- och påsk blivit kommersialismens köporgier i stället för helg. Men vi måste också erkänna att vi själva spelar med i utvecklingen genom att stänga vår butik och åka bort. Kyrkorna satsar numera mest på första advent och julkonserter och börjar tappa greppet efter Lucia. De stora oratorierna och passionsmusiken samlar skarorna under fastetiden men till stilla veckan är vi inte riktigt kvar.

Vi vill med detta konstaterande varken förmena församlingsmedlemmar eller pastorer rätten till ledighet under stora helger. Samhället utvecklas och vår livsstil med det. Det finns inget steg tillbaka till fullsatta julottor, annandagsinsamlingar i fyllda missionskyrkor eller tunga långfredagar som stänger borta allt annat liv. Men för den skull får vi inte ge upp och stänga helt.

Till sekulariseringens välsignelser när kyrkoårets kalender inte är tvingande norm för någon, hör samtidigt en rakt motsatt utveckling. Den troende, sökande eller allmänt intresserade har lätt att återupptäcka och glädjas över en särskild rytm genom årets månader i det kristna livet. Det blir faktiskt lättare att fira en meningsfull jul och påsk när vi inte måste. Vi begrundar numera med större allvar och engagemang inkarnationens innebörd kring jul och lidandets och uppståndelsens mening kring påsk.

Allra tydligast börjar detta märkas kring påsk. Inte minst den internationella ekumeniken och de många nya olika ortodoxa kyrkorna i invandrarlandet Sverige har hjälpt oss att återvinna påskens och dess glädje som det helt centrala i kristendomen.

Så även om många våra hemmakyrkor inte kommer att vara så välfyllda i helgen, somliga sover på kyrksalsgolv i Vargön och andra av oss de närmaste dagarna firar gudstjänst i ovana kyrkbänkar, kan vi alla önska varandra en glad och meningsfull påsk!

Stick

Litet mer offentlig politik, tack

Vår tid har svårt att skilja på det offentliga och det privata. På många sätt är det en fördel att högtidligheten och slutenheten kring den offentliga maktutövningen försvinner. Men det offentliga får inte bara vara ett uttryck för det privata. Visst drivs människor av strävan efter personlig vinning, lycka och ära. Men att ikläda sig ett offentligt ämbete eller ett förtroendeuppdrag är framför allt att gå in i en ansvarsroll som går utöver dina personliga böjelser.

Sannolikt var det också så med förre statsministern och socialdemokratiska partiordföranden Göran Persson. Kanske till och med mannen som så länge sa nej till att gå in i rollen tänkte extra mycket på vad det skulle innebära att ta detta officiella ansvar. Möjligen är det en förklaring till att han intervjuad för eftervärlden av Erik Fichtelius och SVT mest ägnar sig åt att sucka över de personliga uppföringarna och besvikelserna under åren vid makten.

Det är inte ointressant men av begränsat värde. Vi vill fortfarande veta mer om både statsministern och partiordföranden Göran Persson, om de överväganden och yttre förutsättningarna som präglade och bestämde hans offentliga ledarskap.

Världens barn invaderar den kristna pressen

”Guds barnbarn” – skribenter med en uppväxt i kyrkor och missionshus har länge ansetts vara överrepresenterade i svensk tidningsvärld. Publicister och chefredaktörer som Bo Strömstedt och Bertil Torekull har ofta i sitt skrivande återkommit - ofta i en blandning av nostalgi och den förlorade sonens distans - till sin barndoms fromhet.

Just nu ser vi en vandring åt andra hållet. Bekanta namn från världens estrader i storstadspress, radio och TV intar på karriärens höst den samfundsknutna pressen. Siewert Öholm blir efter sin TV-karriär nu näringslivsredaktör på Livets Ord-knutna Världen i dag. Svenska Dagbladets tidigare ekonomiredaktör Elisabeth Sandlund har via Kyrkans Tidning blivit tf chef på Dagen.

Här på Sändaren har Sveriges Radios tidigare klassiske Trädgårdsdagsexpert Lars-Erik Samuelsson blivit uppskattad introduktör av växter i bibeln, en gammal chefredaktör på Dagens Nyheter skriver – om än tillfälligt – ledarna, en gammal direktör på både DN och Svenskan är tf VD och en gammal chefredaktör på SvD styrelseordförande. För att inte tala om vår ägare Berlings koncernchef som nått sin nuvarande position via både Dagens Nyheter, Metro och andra tidningsprojekt.

Om det är Herrens vägar som är outgrundliga eller slumpens, överlåter vi åt läsarna att avgöra.

Citat

”Jag dömer inte folk för att de vill ha ett fint kök. Men jag dömer inte heller folk som inte har det. Frågan är om man inreder sitt kök för att man finner en njutning i det, eller för att visa att man har pengar. Den skamlösa känsla jag talar om är inställningen att man bara vill ha roligt och njuta av fina saker - "räcker inte det?" Den hållningen reagerar jag på. Det är en låg ribba för att vara människa.”

Författaren Sisela Lindblom intervjuad i Dagens Nyheter (31/3) inför utgivningen av hennes nya roman ”De skamlösa”.

Nr 9, 26 april 2007

Stöd både Israel och Palestina!

Om en dryg månad är det 40 år sedan Israel blev en ockupationsmakt. Segern för Israel i sexdagarskriget i juni 1967 innebar ett större mått av trygghet och en ny maktställning för den utsatta judiska staten. Den välkomnades med lättnad och förhoppningar bland Israels vänner i omvärlden. Men palestinierna i grannstaternas flyktingläger och på ockuperat område organiserade sig som motståndsrörelse med terror som en viktig metod. Israel varken kunde, vågade eller ville utnyttja sin nya styrkeställning för initiativ att åstadkomma fred, stabilitet och rättvisa.

Segern i juni 1967 gav inte Israel långsiktig trygghet. Att vara ockupant är en demoraliserande erfarenhet, också för Israel. Den tidiga bilden av Israel som en idealistisk och jämlik demokrati skapad av ett i ohygglig grymhet nästan utrotat folk har mer och mer förbytts i bilder av ockupation, våld, trakasserier och avskärmning

De gånga årtiondena har inte bara varit mörka. Det sena 1970-talet gav fred och ömsesidigt erkännande med Egypten och Jordanien. Den viktigaste palestinska motståndsrörelsen, PLO, pressades under 1980-talet till att erkänna Israels rätt att existera som stat och i början av 1990-talet kom ett genombrott genom Osloavtalet som väckte hopp om en framtid med Israel och en palestinsk stat i fred och samverkan sida vid sida. Senast på nyåret 2001 var USA:s då

avgående president Bill Clinton snubblande nära att få ihop en uppgörelse om en tvåstatslösning.

Men när det börjat brännas har fredssträvandena i Mellanöstern misslyckats. Israels bosättningar på ockuperat område har vuxit snabbt och bosättarna fått ett avgörande inflytande i israelisk politik. Betoningen av nationell säkerhet har lett till en alltmer fientlig och förnedrande inställning mot palestinierna. Kompromissvilliga palestinier har försvagats eller korrumpierats, medan besvikna unga fortsatt tillgripa våld. Sedan attackerna 11 september 2001 har allt på ett förödande sätt underställts Bush-regeringens övergripande krig mot terrorismen med en ny våldsspiral av terror, vedergällning, antisemitism och brutala säkerhetsanordningar.

För de samfund som står bakom Sändaren har solidaritet med Israel varit en självklarhet. Så måste det vara för socialt engagerade kristna från Europa med dess historiska ansvar för antisemitism och judeförföljelser. Men rättvisa för Israel måste inte innebära orättvisa för palestinierna. Att våra kyrkor de senaste årtiondena också utvecklat ett samarbete med palestinier, inte minst de kristna, och öppet kritiserat delar av Israels politik borde också vara en självklarhet.

Kristen solidaritet med Israel har en samhörighet i kristendomens och judendomens släktskap. Men den uttrycker ett allmängiltigt kristet engagemang. Den får aldrig blandas in i de eskatologiska spekulationer som ger staten Israels återupprättande en särskild plats i frälsningshistorien. Sådant kristet stöd till Israel är ett hinder för fred.

Fred och rättvisa för Israel och Palestina är en livsviktig världslig fråga för oss kristna. Det himmelska Jerusalem finns hos Vår Herre.

Stück

Alternativ i samverkan

Den glädje över ökade medlemssiffror i missionsförsamlingarna i Mälardalens distrikt som förmedlades på nyhetsplats i förra Sändaren (nr 7-8) delas inte av alla. Distriktsordförandens konstaterande att Missionskyrkan blivit ett alternativ till Svenska Kyrkan har lett till undrande kommentarer från vänner av och i Svenska Kyrkan. Kyrkogemenskapen mellan de två kyrkorna skulle väl snarare innebära ett slut på ”proselytismen” då vi gläder oss över att troende går till vårt egna litet bättre sammanhang från ett annat.

Det finns naturligtvis inget glädjande om tillväxten i Svenska Missionskyrkan bygger på värvningar av annars aktiva i Svenska Kyrkan. Men vad som händer när Svenska Kyrkan blivit fri från staten, Missionskyrkan än öppnare och de två samfunden uttrycker sin särskilda samhörighet är naturligtvis att både redan troende och de som söker kristen tillhörighet i dag nästan lika gärna går till en missionskyrka som en svenskkyrklig helgedom.

Att Missionskyrkan på så sätt brutit den gamla fromhetsvallen är en välsignelse för alla, också Svenska Kyrkan. Det är inte kyrkokonkurrens utan ökad mångfald i människors möjlighet att finna tro och gemenskap.

Morden på film och i Virginia

Som affischer för en våldsamt asiatisk action-rulle ser de ut, videobilderna som mördaren vid Virginia Tech skickade till TV:s nyhetsprogram. Verkligheten vill vara underhållningsvåld. DN:s kritiker Johan Croneman påminner (21 april) om de utdragna meningsutbytena mellan kommunikationsforskare och psykologer om filmvåldets eventuella inspirerande effekt. Han varnar för att nu dra i väg med spekulationer och slutsatser om den koreanske studentens drivkrafter men ber också sina kolleger att sluta förneka sambanden.

I stort sett ingen som ser våldsskildringar på film eller TV blir mördare av att göra det. Men ett samhälle brukar värderas utifrån vad det gör för sina svagaste. Och uppenbart är att våldskulturen för vissa få enskilda individer kan ha förödande effekter. Censur och förbud löser säkert inte problemet. Men tydligare ansvar och omdöme i våra egna val av underhållning och öppnare samtal med andra om vad vi uppskattar och tillåter, vore något att bedja om.

Ta itu med Sverigedemokraternas verklighet

De etablerade partierna har nu gett sig i debatt med Sverigedemokraterna i olika TV-kanaler. Förmodligen har de och TV-producenterna rätt i sin bedömning att det inte längre går att isolera de rasistiska populisterna. Och förmodligen vore det bra om någon kunde konferensanläggning kunde upplåtas för deras kommande kongress, så att de inte lyckas leka martyrer.

Men som det visat sig under TV-duellerna är det inte lätt att vinna en debatt mot enfrågerasister. Hur väl man än argumenterar, står motståndaren som segrare i opinionen. Vissa politiska bedömare hävdar därför att man inte ska låta Sverigedemokraterna ha ”problemformuleringsprivilegiet” och tala om rasism utan i stället avslöja deras okunskap och brist på politiska förslag i övrigt.

Det är klokt tänkt men dumt gjort. Sverigedemokraterna måste besestras med politik som ger resultat, inte debattpoäng.

Så länge segregationen består och förstärker arbetslöshet, isolering och brottslighet, kommer Sverigedemokraterna att finna grogrund för sina invandrarfientliga budskap. Inte främst för att stoppa Sverigedemokraterna utan för landets och framtidens skull, måste de etablerade partierna snabbt ägna all tankekraft, fantasirikedom och utvecklingsvilja åt ett nytt stort och samlat socialt projekt för ett levande multikulturellt Sverige.

Citat

”På redarnas Donsö går man i kyrkan på söndagen. En fjärdedel av befolkningen kommer för att lyssna till föredrag om Jesus. Även om man har tankfartyg runt om på världshaven kan man tjäna som vaktmästare i kyrkan. Också detta är Sverige.”

Göran Skytte rapporterar i Svenska Dagbladet (31/3) från föredragsturné om Jesusbok.

Estlands sak är vår

Estlands väl och ve angår Sverige direkt på ett sätt som bara kan jämföras med Finlands. Estlands fortsatta frihet och utveckling mot trygghet och välstånd är i sista hand ett svenskt nationellt säkerhetsintresse.

När, som de senaste veckorna, rysktalande demonstranter våldsamt drabbar samman med polis i Estlands huvudstad, Ryssland reagerar med dramatiska överord och åtgärder och Estlands diplomater inte kan vara trygga i Moskva, är det som att den svenska försvarsplaneringens värsta hotanalyser och angreppsfall håller på att infrias. Ingen tror egentligen i dag att Sverige lever under militära angreppshot. Men om något skulle oroas, är det om demokratin och fredliga grannförhållanden på andra sidan Östersjön hotas.

Det svenska engagemanget för Baltikums frigörelse de senaste tjugo åren kan naturligtvis inte reduceras till rent egenintresse. Där finns framför allt en naturlig solidaritetskänsla med små grannfolk, kopplat med ett dåligt samvete för en svensk realpolitisk tystnad om sovjetförtrycket i Baltikum under kalla kriget. För denna närtidshistoriska tystnad bad till och med dåvarande statsminister Carl Bildt om ursäkt i ett uppmärksammat tal 1993.

Utvecklingen i Estland, Lettland och Litauen sedan Sovjetunionens sammanbrott har blivit en framgångshistoria med ekonomisk utveckling och modernisering. De självständiga staterna har funnit ny politisk trygghet och säkerhet i EU och Nato. Det har gått fort och odramatiskt i bjärt kontrast till utvecklingen på Balkan eller Kaukasus efter det kalla kriget.

Ett avgörande bidrag till framgången är att samarbetet med det fria Baltikum inte bara eller ens i första hand rört sig om kontakter och investeringar på politisk och ekonomisk toppnivå. Här har hela tiden funnits ett brett folkligt engagemang i Sverige och det övriga Norden för Baltikums sak. Vänortsband har knutits, idrottsklubbar träffats och småföretag bildats. Inte minst kyrkor och församlingar i Sverige tog tidiga kontakter för både materiellt stöd och gudstjänstgemenskap med trossyskon som levt undanträngda under årtionden.

Ryssland har dessvärre haft svårt att godta att stater som tidigare var delar av Sovjetunionen nu är självständiga och framgångsrika. När Ryssland efter striden om det sovjetiska krigsmonumentet på nytt satt Estland under tryck är det livsnödvändigt att grannar protesterar och värnar om Estlands rätt och självständiga ansvar. Medlemskapet i EU och Nato visar sin betydelse som trygghetsgaranti för Estland.

Samtidigt måste Estlands politiska ledning och de gemenskaper på såväl storpolitisk som föreningsnivå som vi tillsammans tillhör på nytt ta problemen med de stora ryskspråkiga minoriteterna i Estland och Lettland på allvar. Den baltiska framgångssagan har ännu inte omfattat de rysktalande i den utsträckning som vi nordiska grannar hoppats och trott på och som EU-medlemskapet utfärdat löften om. Problemen för de rysktalande överdrivs, underblåses och utnyttjas av Ryssland på ett otillbörligt sätt. Men likafullt finns de där. De är inte en storpolitisk utan en mänsklig vardagsfråga.

I arbetet med försoning mellan ester och rysktalande finns fortsatta och förnyade uppgifter inte minst i gemenskapen mellan nordiska och estniska kyrkor.

Stick

Enhet svår in i det sista

Stadgar, namn och formfrågor trasslar fortsatt till det inför försöken att få ihop en federation mellan MKU, SBUF och SMU i Kristi Himmelsfärdshelgen.

”Djävulen sitter i detaljerna” brukar organisationsanalytiker och förhandlingsexperter konstatera. Inom den föreningserfarna delen av kristenheten där de här ungdomsförbunden är väl förankrade borde inte den insikten vara okänd. Det kan vara en tröst för frustrerade samarbetsingenjörer att veta att de varken är de första eller sista att ha svårigheter.

Men det är trots allt djävulen och inte Gud som sitter i detaljerna. Låt därför inte djävulen störta detta Gudsbygge! Och lösningen på federationens namnfråga har Sändaren redan formulerat på denna plats i nr 6, 22 mars: ”Kristna ungdomsförbunden – MKU, SBUF och SMU”. Så ska det låta!

Nytt hopp om det kristna USA

Väckelserörelsens samfund i Sverige har alltid haft ett särskilt förhållande till USA och till amerikansk kristenhet. Utvandringen till Nordamerika för hundra år sedan var större från Sverige än från de flesta andra håll i Europa. Bland dem som flyttade till Amerika var många gripna av väckelsen eller blev det när de kom fram. Kontakterna mellan svenska och amerikanska kyrkor har ofta präglats av familje- och släktband. Banden till Amerika har också varit något att vara stolt över för svenska folkrörelsekristna. Baptister och metodister må vara få i Sverige men många och ledande i det kristna Amerika.

Sedan uppsvinget för den kristna högern i USA på 1980-talet har det varit svårare att vara Amerikavän för svenska samhällsengagerade kristna. Den kristna högerns teman om abort, homosexualitet, drivande stöd till de mest högerextrema krafterna i Israel och aggressiv entusiasm för militär amerikansk styrka har både känts främmande och frånstötande. När detta kallas kristendom och uttryck för ett större religiöst engagemang i amerikansk politik har vi blivit betryckta.

Men hopp finns i den omprövning som nu präglar mycket av USA och där den kristna högerns direkta politiska inflytande är på tillbakagång. Samhällsengagerade kyrkor och politiker som betonar en personlig kristen tro lyfter fram en ny politisk dagordning där moralfrågor vidgas till ansvar för fattigdom och vikten av tolerans. Senator Barack Obamas anförande inför den evangeliskt förankrade ekumeniska rörelsen Sojourners i somras är ett inspirerande, eggande exempel. Nu kallar Sojourners till pingstkonferens där fattigdomen lyfts fram som den viktigaste moraliska frågan i USA. Tre demokratiska presidentkandidater – bland andra kommer Obama, Hillary Clinton och John Edwards att utfrågas.

Vi hoppas på en ny pingstvind i amerikansk politik.

Citat

Kristus, om han är det,
Måste finnas för alla, alla varelser

Också änglar, djävlar
Och om det är något med honom också för Gud

Göran Sonnevi på mystikens mest insiktsfulla djup i diktsamlingen Oceanen (Bonniers 2005), belönad med Nordiska Rådets Litteraturpris 2006

Nr 12, 24 maj 2007

Läge för litet pingstinspiration

Det var en hygglig Kristi Himmelsfärdshelg för hemmaekumeniken. De tre ungdomsförbunden MKU, SBUF och SMU tog beslut om sin federation vid samlokaliserade konferenser. Baptisternas och metodisternas konferenser gav klartecken till sina styrelser om fortsatt arbete om en gemensam framtid med Missionskyrkan inför gemensamma konferensdagar nästa år. Härtill beslöt metodisterna att Metodistkyrkan ska gå in som huvudman för Teologiska högskolan i Stockholm och därmed avveckla sin egen teologiska avveckla sin egen pastorsutbildning.

Efter många sorger och bedrövelser under nästan hundra år av enhetssträvanden fram och tillbaka mellan svenska baptister, metodister och missionsförbundare (som det hetat den lägsta tiden) ser det ut att kunna bli något den här gången. Men det går inte på räls nu heller.

Att det blev debatt och detaljdiskussioner in i det sista kan vi leva med. Baptisternas ordförande hade säkert rätt när han tackade för sin konferensdiskussion som han ansåg hade hjälpt att skärpa argumenten. Det går till och med att sympatisera litet med den envetna SMU-minoritet som röstade nej till federationen med argumenten att stadgarna var oklara och att arrangemanget blir en halvmesyra innan modersamfundet gått samman. Och visst måste vi respektera de metodister som lika bestämt slår vakt om sin egen historia och identitet. Att många andra inte jublar utan mest verkar litet trötta på en process som pågått alltför länge och närmar sig mål alltför sent, är också förståeligt.

Oroande är däremot de ändringar i beslutsformuleringarna som gick igenom på både metodist- och baptistkonferenserna. Samfundsledningarna har nu fått uppdraget att ”vid den gemensamma årskonferensen 2008 presentera en avsiktsförklaring om en gemensam framtid”, i stället för ”... om ett framtida gemensamt samfund/kyrka” som styrelsernas förslag löd.

Det låter vackert och tolkas av de flesta som en förändring i form, inte i sak. Men visst är detta ett försiktigt steg tillbaka, mot en allmän välvilja från något konkret. Kommer styrelserna efter detta om ett år tillbaka med något slags federationsförslag, kan SMU i Lund och andra federationsskeptiker i ungdomsförbunden med rätta påpeka, vad var det vi sa.

Det är ju så att de tre samfund som talat mest om ekumenik samtidigt saknar ekumenisk trovärdighet genom att de misslyckats så många gånger tidigare. Om de nu bildar ett gemensamt samfund, står det självfallet inte i vägen för en bredare gemensam kristen framtid i Sverige. De diskussioner som nu förs sker ju i ett sammanhang av samhörighet med Svenska Kyrkan och närhet till, ibland gemensamma församlingar med, andra samfund. Men ska

Baptistsamfundet, Metodistkyrkan och Missionskyrkan kunna spela en roll i den vidare ekumeniken kan de inte diskvalificera sig med att än en gång inte lösa sin egen samhörighet.

Det blir ett känsligt och viktigt år framöver för samfundsledningarna. Det förtroende vi ändå hyser att vi nu ska få något nytt grundas inte minst på att samfundens alla ledare den här gången förefaller så tydliga och övertygade i vad de vill åstadkomma. Vi hoppas på och ber för dem.

Efter Kristi Himmelsfärd kommer nu pingst. Den första kristna församlingen var faktiskt en.

Stick

Var inte räd

”Var inte räd” är ett Jesusord vi gärna återkommer till. Det gäller oss som enskilda människor, som församlingar och som kyrkor. Det gäller också i säkerhetspolitiken.

Efter det kalla krigets slut är de flesta ense om att risken för ett militärt anfall mot Sverige eller något annat land i Väst- eller Centraleuropa är i det närmaste obefintlig. Visst lever konflikter och motsättningar kvar. Upplösningsskrigen i Jugoslavien för mindre än 15 år sedan visar vilka fruktansvärda krafter som kan flamma upp. Terrorismen kan plötsligt hota varje vårs vardag.

Men angreppskriget är inte det hot vi föreställer oss i Europa. Med globaliseringen vävs nationella intressen alltmer samman. Icke-militära hot som klimatkatastrofer, dödliga epidemier, resursbrister och sårbarheten i moderna kommunikationssystem framstår som dagens säkerhetshot.

Allt kan dock inte få vara säkerhetspolitik. Som exempelvis påpekas i en ny rapport, ”Osäker säkerhet”, från nätverket Global utmaning, finns en risk för ”säkerhetisering” där vår oro inför varjehanda samhällsproblem ska formuleras i säkerhetstermer. Pacifister, som är många i våra församlingar, gläds ofta med rätta över att vi fått ett bredare, icke-militärt, säkerhetsbegrepp. Men de bör betänka att säkerhetspolitik oftare hör samman med rädsla än med öppenhet och kräver extraordinära tvångs- och undantagsåtgärder när hoten bekämpas.

Hot ska tas på allvar. Men vi ska inte bygga politik på rädsla. Det är bra att samfund och ungdomsförbund nu beslutat om miljöpolicy. Låt det bli allvar av det. Men inte säkerhetspolitik.

Snyggt med skjorta

Skjorta bär dagens ungdom sällan. Desto oftare T-shirt.

När nu den långa striden om ny scoutskjorta för SMU kommit till sitt slut vill vi gärna gratulera till en både politiskt och estetiskt lyckad lösning. Något blått där det gröna kan anas. En tidsenlig t-shirt därtill.

Och sedan halsduken kvar tills vidare. Tryggheten är därmed garanterad.

Citat

”Oförmåga att förhindra väpnade konflikter leder till mänskligt lidande, skövlade samhällen och oerhörda ekonomiska kostnader.

Trots att vi vet allt detta är det ändå svårt att mobilisera resurser för förebyggande insatser. En orsak är att det förebyggande arbetet måste betalas i dagsläget medan nyttan ligger i framtiden. En annan är tolkningen att en nations suveränitet gör konflikter till enbart nationella angelägenheter. En tredje orsak är svårigheten att besluta om effektiva insatser på ett tidigt stadium.”

Anna Lindh, juni 2003, återgiven i just utkomna talsamlingen ”Människovärdet är grunden” (Premiss förlag)

Nr 13, 7 juni 2007

Mellan andlighet och humanism

I årtionden har det nu talats och rapporterats om det växande intresset för andliga frågor i Sverige. Lika länge har det påpekats att denna andliga våg går de kristna kyrkorna förbi och att det både är den största utmaningen och den största möjligheten för kyrkorna att möta detta intresse hos människor.

Och visst är det så. Kyrkan ska alltid vara öppen för sökare och det är en skam om kyrkor stänger ute dem som vill söka egna svar på livets frågor. De politiska och vetenskapliga totalförklaringar till tillvarons mening och utveckling som under 1950- och 60-talen växte sig förhärskande har bytts i förståelig besvikelse. Och i ett alltmer individualiserat samhälle är inte traditionell kyrklig förkunnelse och kristet gudstjänstliv ett självklart alternativ.

Men kristen tro är inte detsamma som andlighet och religiositet i allmänhet. Den som bara är intresserad av andlighet kommer sannolikt och med rätta att bli besviken i den kristna kyrkan. Om religion mest är detsamma som metafysik och tro och förtröstan på det övernaturliga är kristen tro inte heller så självklart för den som vill vara religiös.

Kristen tro i all sin bredd, brokighet och motsägelsefullhet handlar om ett personligt möte med Kristus, om gränslös kallelse och gränslös förlåtelse, om engagemang och vila, om förtröstan och tro på kärlekens och svaghetens kraft i en skapelse och historia där annars makt och styrka leder till framgång och seger. I denna rörelse hör både andliga mystiker och föga religiösa sekulariserade kristna hemma med de mer okomplicerat tryggt vardagsfromma däremellan.

Utan att vara förmättna och pretentiösa vill vi tro och hävda att kristen tro inte är en livsåskådning eller andlig specialitet bland andra att välja mellan på livets snabbköpshylla. Du kan känna vördnad för de stora världsreligionerna men det är inte så enkelt som att vi i grunden trots allt alla tror på en och samma Gud som kristen eller buddhist, kanske inte ens som kristen eller muslim.

Du behöver inte vara positiv till religion i allmänhet för att vara kristen. Du kan känna mer samhörighet med den kallt rationelle ateisten än med religiösa lärofäder och samtidigt vara kristen. Du kan som kristen till och med ibland få ställa dig frågande och skeptisk till det växande andliga intresset i samhället.

Till en del är det nya uppsvinget för en ateistisk livssyn som de senaste åren följt på den andliga vågen en inte orimlig reaktion på kristen politisk/moralisk höger och religiös vetenskapsmisstro. Men när den ateistiska humanismen hävdar att all religion är vidskepelse och i grunden en negativ kraft i mänsklighetens historia måste vi vara på vår vakt. Den nya religionskritiken är exempelvis oroande väl politiskt korrekt när den fiskar i de anti-islamiska grumliga vatten som rörts upp inom ramen för kampen mot den internationella terrorismen.

Till kristen tro hör en öppenhet, respekt och förståelse för religion och andliga strävanden. Kyrkor och enskilda kristna har ett växande ansvar att bekämpa religiös intolerans och misstänkliggöranden av religiösa strävanden. Med en sådan grundinställning vågar vi samtidigt hävda vår egen tro som något unikt – anspråkslöst, lågmält men bestämt.

Stick

USA måste ta emot Irakflyktingar

USA har sedan invasionen av Saddam Husseins Irak för fyra år sedan tagit emot knappt 500 flyktingar från det krigsförödda landet, de flesta tolkar som arbetat för den amerikanska ockupationsmakten. Sverige beräknas ta emot kanske 25000 flyktingar från Irak, varav en tredjedel bara i Södertälje kommun.

Statsminister Fredrik Reinfeldt har fått kritik för att han inte tog upp Irakkriget med president George W Bush vid sitt besök i Vita Huset häromveckan. Men eftersom den svenska regeringen inte har någon bestämd uppfattning om kriget är det inte så konstigt.

Däremot förtjänar Reinfeldt allvarligaste klander för att inte ha tagit upp flyktingfrågan med Bush. Det är rätt av Sverige att ta emot flyktingar men orättfärdigt av USA med dess traditionellt öppna invandringspolitik att stänga dörrarna för en flyktingvåg som, alldeles oavsett hur vi värderar kriget, USA är huvudansvarig för.

Krigskritiska New York Times förklarar Bushregeringens hållning med att man försöker hålla sanningen om verkligheten i Irak borta för amerikansk allmänhet genom att inte släppa in flyktingar som kan vittna om den humanitära katastrofen i Irak.

Den svenske statsministern har säkert inte medvetet bidragit till ett sådant mörklägningsförsök. Men att inbjuden till Vita huset inte ta upp den irakiska flyktingkatastrofen är ett nästan värre felgrepp av en ny svensk statsminister än när en grön Göran Persson för tio år sedan talade gillande om värdet av politisk stabilitet under ett besök i Peking.

Förnedringen vid Stureplan

Det är lätt att dela upprördheten över tingsrättens frikännande i det uppmärksammade våldtäktsmålet i Stureplans restaurangmiljö. Försöken att hitta förmildrande omständigheter för våldtäkt är skrämmande.

Men vittnesförhör och reportage om fallet ger – med reservation för det spekulativa i nyhetsförmedlingen – också skrämmande bilder av hur våldsam sexualitet och sexuell

förnedring ofta verkar ha blivit något normalt i nattlivet kring Stureplan och kanske också vidare i samtida svenskt nöjesliv.

Den liberala synen på sex och samlevnad har kommit för att stanna. Vi ska vara mycket återhållsamma med att ropa på förbud. Men allt som är tillåtet är inte tillrådligt. Om det finns det all anledning att påminna.

Nr 14, 21 juni, 2007

Politiskt klart för könsneutrala äktenskap

Det blir en könsneutral äktenskapslagstiftning i Sverige. Av de politiska partierna är det bara kristdemokraterna som nu säger nej.

De kristna kyrkornas majoritetslinje är att partnerskap ska få samma lagliga ställning som äktenskap men inte få kallas så. Vi ska ha två i praktiken likställda lagreglerade samlevnadsformer – partnerskap och äktenskap varav det traditionella begreppet enbart ska gälla samlevnad mellan kvinna och man. Poängen med den skillnaden förstår de flesta kyrkomedlemmar och historiskt-teologiskt kunniga. Men den kommer knappast att upprätthållas i praktiken eller ses som meningsfull av folk i allmänhet. Redan i dag betraktas de som ingått partnerskap som gifta.

Den närmaste tiden kan vi förvänta oss ett propositionsskrivande där de huvudsakliga knäckfrågorna kommer att vara villkor för vigselrätt och rätten till individuella undantag. Några kommer bestämt att avvisa alla inskränkningar och kräva att bara staten och möjligen därtill religiösa samfund som utan reservationer är beredda att viga människor av samma kön ska få ha vigselrätt. En politisk majoritet kommer gissningsvis låta samfund och vigselförrättare som inte är beredda att fullt ut tillämpa den nya lagstiftningen ändå behålla vigselrätten så länge deras krav på undantag inte blir alltför långtgående. Härom kommer debatten sannolikt att bli ganska häftig.

Svenska kyrkan med dess tradition och identitet som folkkyrka kommer att ha mycket svårt att acceptera en lagstiftning där den inte får behålla vigselrätten. Andra samfund har ingen anledning att ironisera över den vikt Svenska kyrkan lägger vid sitt ansvar för förrättningar i livets olika skeden. För Missionskyrkan och Svenska Baptistsamfundet är det lättare att utifrån religionsfriheten tacka nej till vigselrätten samtidigt som civiläktenskap (borgerlig vigsel) blir obligatoriskt för alla. Så var det för de frikyrkliga i Sverige före 1951 och är sedan länge i Frankrike. Den kyrkliga vigseln eller välsignelsen kommer sedan vid sidan om.

Men den grundläggande frågan för kyrkorna om homosexualitet och äktenskap är naturligtvis vilket budskap de har till kvinnor och män av samma kön som vill viga i kyrkan och ta löftena om ömsesidig trohet på allvar.

Avståndstagandet från och skräcken för homosexualitet är historiskt starkt i de flesta samhällen, inte bara i den kristna traditionen. För många kristna – inte minst utanför vårt land – är homosexualitet något helt främmande som strider mot deras bibelläsning och skapelsetro. I mycket bygger det kristna motståndet mot homosexualiteten på att den förknippas med

hejdlös driftutlevelse och tillfälliga förbindelser skilda från djupare kärlek, trohet och familjegemenskap.

I dag är de flesta kyrkors och kristnas syn på samlevnad allmänt liberalare men de grundläggande familjeidealen består. Om nu homosexuella vill ingå äktenskap och välja en livsstil med de värden och ideal om trohet och kärlek som kyrkorna förkunnar, blir det ologiskt och obegripligt om kyrkorna säger nej.

I en tid där tillfälligt, ytligt och våldsamt sex håller på att bli normerande, borde kyrkorna välkomna och glädja sig åt alla människor som oavsett den andres kön i allvar och trohet vill leva i äktenskap.

Stick

Dialog för enhet

Missionsföreståndare Göran Zettergren har börjat blogga. Och på Missionskyrkans konferens inledningspredikade han i dialog med Svenska kyrkans ärkebiskop Anders Wejryd.

Varken bloggar eller dialogpredikningar brukar vara garantier för tydliga och värtaliga budskap. Kyrkokonferensen sa enhälligt ja till fortsatta långsyftande enhetssamtal. Tack för det alla ombud! Men ska Missionskyrkan den här gången lyckas med de ekumeniska ambitionerna är det säkert klokt att försöka nå resultat i dialog.

Symboliken i att Anders Wejryd vid sitt första besök på en missionskyrkokonferens som ärkebiskop inte talade ensam utan i dialog med sin värd från Missionskyrkan är klar och uppfordrande.

Vatikanen bör tacka Gud för Amnesty

Amnesty International stöder kvinnors rätt till abort i nödsituationer. Därför vill nu Vatikanens ansvarige för rätts- och fredsfrågor stoppa alla katolska bidrag till rörelsen.

I vintras försökte katolske biskopen i Sverige tillsammans med pingströrelsens ledare ägna sig åt liknande utpressning mot de svenska kristdemokraterna. Men de fick närmast be om ursäkt för sina metoder att driva politisk opinionsbildning efter att ha läxats upp av andra svenska kyrkoledare. I fallet med Amnesty är kardinalsutspelet ytterligare pinsamt för kyrkan eftersom Amnesty International inte tar emot bidrag från stater.

Styrkan i Amnesty Internationals arbete är att man koncentrerat sig på att värna om samvetsfångar, om grundläggande mänskliga rättigheter som åsikts-, yttrande- och organisationsfrihet. Genom åren har rörelsen stått emot olika politiska intressen som antingen velat att Amnesty ska stödja revolutionärer som gripit till våld eller vänt sig mot att Amnesty tar avstånd från dödsstraff i alla former.

Amnesty arbetar mot aborter som påtvingas kvinnor och värnar samtidigt om rätten till abort för kvinnor i utsatta katastrofområden som utsatts för våldtäkt, incest eller vilkas liv är i fara vid en förlossning. För detta engagemang från Amnesty borde vi tacka Gud.

Förslag om bättre krishantering återstår

Resultatet från tsunamikommissionens extra halvårs arbete blev föga upphetsande. Det mest intressanta är att statssekreterare Lars Danielsson aldrig nåddes av det alarmerande SMS-budskapet från försvarsdepartementet på annandagsmorgonen vilket han själv och andra tidigare trott. Det stämmer väl med den korta radiointervju i februari där Lars Danielsson förklarade de motstridiga minnesuppgifterna och regeringsmaskineriets senfärdighet med att ingen först förstod allvaret i det som hänt.

En perfekt krishantering kommer Sverige aldrig att få. Men ska vi framöver kunna ställa krav på att regeringsmaskineriet kommer igång, måste vi säkerställa att statsministern likt regeringschefer i stomaker varje morgon året runt på sitt nattduksbord får en säkerhetspm om läget i världen. Hur det ska organiseras får vi vänta på besked om till oktober. Först då ska en annan och för framtiden viktigare utredning vara klar.

Citat

”Att styra över sitt eget liv är en av de viktigaste förutsättningarna för välbefinnande och nöjesamhet. En fanatisk fotbollssupporter frånhänder sig det. Hans hela tillfredsställelse beror av vad elva man på en fotbollsplan åstadkommer...

All religion har samma psykologiska mekanismer och man slår ihjäl varandra lika mycket över olika sorters tro på Jesus som över olika tröj färger, men den som lägger sitt liv i Guds händer har bättre förutsättningar att nå inre frid än den fotbollsreligiöse. Jesus förlorar inte helgens match, Han har redan gått sina matcher och resultatet är för evigt fastställt, i bitvis kloka skrifter dessutom...”

Religionskritikern Lena Andersson tvivlar än mer på idrotten i Svenska Dagbladet 16 juni

Nr 15, 12 juli, 2007

Meningsfull partipolitik

Avskaffad fastighetsskatt och halverad drivmedelsskatt i glesbygd framstår efter kristdemokraternas riksting häromveckan som profilfrågorna för det kristna alternativet i partipolitiken. Abortmotståndarna håller däremot partiet kort.

Det är inte så lätt att veta vad det kristna ska stå för i den svenska politiken.

Värnandet om kristendomsämnet i skolan och engagemang för traditionella kristna synsätt i privatmoraliska frågor var drivkrafterna när kristen demokratisk samling, kds, en gång bildades på 1960-talet. Men de appellerna lockade inte församlingsaktiva kristna utanför pingströrelsen och konservativa hög- och lågkyrkliga kretsar i Svenska kyrkan. Först när kristdemokraterna tonade ned den snävt kristna identiteten och rekryterade cancerprofessorn Jerzy Einhorn som affischnamn i början på 1990-talet lyckades partiet både samla breda grupper kristna väljare och därtill bryta igenom fromhetsvallen.

På delvis liknande sätt hade tidigare folkpartiet varit samlingsplatsen för ideellt drivna medelklassväljare i en ibland halsbrytande allians mellan kulturradikala kristendomskritiker och det stora flertalet baptister och missionsförbundare. Personlig frihet och tolerans i moral- och trosfrågor, fri företagsamhet och socialt ansvarstagande var den gemensamma formeln. Snart avgår den förste folkpartiledaren med missionskyrkobakgrund. Men under hans tioåriga ledning har partiets socialliberala profil ifrågasatts och inga försök gjorts att mer samlat återvinna de kristna väljarna.

Under den stora tillväxttiden för folkrörelserna i slutet på 1800-talet gick socialdemokraterna och frikyrkorna olika vägar under ömsesidig ideologisk och klassmässig misstro. Först från 1960-talet med dess kritik av konsumtionssamhället och uppflammande internationella solidaritet blev de kristna socialdemokraterna, broderskapsrörelsen, synliga och hörbara i arbetarrörelsen samtidigt som yngre kristna lockades av vänstervågen i dess olika schatteringar. Broderskaparna fick sitt första (missionsförbundiska) statsråd på 1970-talet. Men sedan har det gått bakåt. Broderskapsrörelsen framstår i dag som marginell inom partiet, samtidigt som däremot alltfler ledande enskilda socialdemokrater öppet talar om sin kristna tro.

Det var alltså lättare förr med de kristna i politiken då de traditionellt svenskkyrkliga röstade på högern, baptister och missionsförbundare på folkpartiet och pingstvännen på kds (med all respekt för alla enskilda undantag från regeln). Att inte heller de kristna väljarna längre är en urskiljbar politisk grupp är huvudsakligen uttryck för en allmän utveckling från grupporientering till individualism i det moderna samhället. I detta ligger också att frågor om sexualmoral mer betraktas som personliga än politiska.

Ändå finns i den kristna tron en oundgänglig samhällsdimension. Skapelse- och förvaltarskapstankarna liksom hela underifrånperspektivet till förmån för de svaga och det svaga manar till politiskt engagemang.

Den som vill företräda en ideell, ansvarstagande medelklass, och därmed de flesta kristna väljarna, borde då ha något mer att komma med än avskaffad fastighetsskatt. Internationell solidaritet, misstro mot militär makt, miljöansvar och engagemang för rättvis handel är för många unga självklara uttryck för deras kristna tro. För deras frågor måste det finnas plats i partipolitiken oavsett blockgränser.

Stick

Irakierna flyr från krig

Migrationsverket har just med stöd av migrationsöverdomstolen och en mycket snäv lagtolkning meddelat att det inte råder krig i Irak. Flyktingar därifrån ska bara få stanna om de kan visa att de är utsatta för konkreta hot riktade mot dem själva som enskilda personer.

De dagliga rapporterna från Irak redovisar en annan verklighet. Sedan åtminstone ett år tillbaka beskriver de flesta bedömare det katastrofala läget i landet som antingen inbördeskrig mellan olika etniska eller religiösa grupper eller som väpnade uppror mot ockupationsmakten där civila offras hänsynslöst. I stort sett alla lever under ständigt hot till liv och lem.

Iraks grannstater kämpar med att klara av den största delen av flyktingströmmen från kriget

och våldet. Bland de rika länderna längre bort har Sverige fram till nu kunnat åtnjuta respekt för en anständig öppenhet för irakiska flyktingar. Men mottagandet av kanske 25 000 irakier frestar på. De nya buden från migrationsmyndigheterna tyder på att man nu vill försöka avvärja utmaningen med juridiska spetsfundigheter.

Det är skamligt.

Inga JAS-plan till militärregimer

Enligt ännu inte bekräftade uppgifter i thailändsk press är Thailand på väg att införskaffa ett mindre antal stridsflygplan modell JAS Gripen.

Vi får hoppas att uppgifterna förblir obekräftade. Man kan ha olika bedömningar om svensk export av stridsmaterial. Men att Thailand sedan militären i fjol tog makten skulle kunna köpa svenska vapen är fullständigt orimligt, hur mjuka de militära makthavarna än är och hur korrupt den tidigare civila ledningen än var.

Affärsförhandlingarna med Thailand bygger på ett klartecken från den tidigare socialdemokratiska regeringen från 2004. Det skulle naturligtvis ha dragits tillbaka av samma regering omedelbart efter militärkuppen i september i fjol. Förbud för vapenförsäljning till militärregimer är en enkel grundregel som alla borde vara överens om oavsett synen i övrigt på svensk export av krigsmaterial.

Ännu långt mellan Båstad och Visby

Denna vecka träffas alla som ägnar sig åt politik kring Almedalen i Visby. De som håller på med finanser och affärer tittar samtidigt på tennis och festar i Båstad. De politiska journalisterna har intagit Gotland medan televisionens ekonomiprogram och kändisbevakare sänder från Båstad.

Trots att det numera finns reguljärt sommarflyg mellan Gotland och Bjärehalvön håller sig politiker och organisationstoppar på sin östkant medan näringslivscheferna umgås med sportens stjärnor i väster. Inte ens i alliansregeringens högkonjunktursverige har staten och kapitalet helt blivit ett.

Nr 16, 2 augusti, 2007

Vårt behov av stora läger

Det blev ett scoutläger med gudstjänster både på stor scen och i bostadskvarterens tältkapell, med tillfällen till personlig meditation och personliga samtal.

Den samlade scoutrörelsen presenterar sig visserligen som ”religiöst obunden” och det är bra att scoutrörelsen är öppen för alla och olika scoutkårer med olika profil. Men en medlem av Humanisterna på gnällhumör borde ha haft betydligt större problem på det gamla övningsfältet i Skåne än på ett bibelförsett Scandichotellrum.

Den diskussion som i vintras fördes bland annat i Sändarens spalter om att SMU-scout inte skulle delta i sommarens stora scoutmanifestation för att programupplägget inte var tillräckligt ”andligt” framstår efter rapporterna från Rinkaby som närmast pinsam. Inom SMU är scout i många församlingar den viktigaste sammanhållande verksamhetsformen som vill – och ofta lyckas - samla alla oavsett naturintresse, tältsovarvurm eller praktisk fallenhet. Scoutledarutbildningen Ska´ut är SMU:s viktigaste ledarutbildningsprogram. Att SMU:s scouter samtidigt skulle isolera sig från den övriga scoutrörelsen vore bedrövligt. Lägerbålen vid SMU-scouts egna läger är knappast heller de några vanliga väckelsemöten.

Däremot finns det andra problem med storläger för 20 000 scouter som Jiingijamborii. Det närmast obegripliga namnet visade sig till råga på allt möjligen förolämpande för den samiska kultur man i all välmening ville anknyta till. Det stora jubileumsspelet en av kvällarna blev en publikflopp. Deltagaravgiften uppfattades som väl hög och migrationsmyndigheternas misstänksamhet mot inresevisumansökande scouter från främmande land var som vanligt en skandal.

Mest problematiskt är kanske att ett jätteläger för 20 000 deltagare över huvud taget erbjuder få möjligheter att möta nya människor och finna nya vänskaper – just det som storläger skulle vara till för.

Likt charterturer på välbesökta semesterorter håller man sig till de egna. På ett till synes oändligt lägerområde är det enkelt och tryggt att stanna kvar i tältet hos de närmaste vännerna i hemmakåren. I bästa fall hinner man leta reda på kompisar från grannkårer man vanligtvis samarbetar med. Paradoxalt nog ger så jättelägret mindre plats för nya möten och mer tillfälle att pröva och utveckla engagemanget och den inre sammanhållningen i den egna kåren än ett vanligt sommarläger med några hundra deltagare.

Ett storläger är framför allt en manifestation – utåt för att synas i samhället och inåt för att stärka självkänslan hos den enskilde scouten. Visst är det litet tröttande i längden med den återkommande ingångsvinkeln i alla nyhetsreportage om den förväntade motsättningen mellan scoutrörelsens förmodade otidsenlighet och deltagarnas ungdomliga vanlighet. Men den uppmärksamhet som ett storläger får ger samtidigt möjlighet att skingra fördomar och väcka intresse hos barn och föräldrar som annars avfört scoutrörelsen bland alla konkurrerande aktiviteter.

Och den enskilde scout som till äventyrs vid något tillfälle kan känna sig töntig i sin scoutskjorta – oavsett färg – har fått uppleva glädjen i att vara med i en riktigt stor rörelse och samtidigt kunna visa att en sommarmasspublik kan jubla över Timo Räisänen och andra lägergästande artister utan en öl i handen.

I sådana manifestationer är det naturligtvis livsviktigt att SMU och de kristna scoutkårer som nu ska förenas i en ny kristen ungdomsrörelse är med.

Stick

Det verkligt viktiga på bio

För femtio år sedan visade Ingmar Bergman att film var konst och gjorde biografen till den plats där de stora frågorna om livets mening, kärleken, döden och Gud gestaltades med överlägsen närhet och intensitet.

På kultursidor och filosofiska seminarier hade då den stora debatten om tro och vetande förpassat kristen tro till ett förmodernt utvecklingsstadium. Bergman lät oförskräckt korsriddaren spela schack med döden i "Det sjunde inseglet", en stark ljusstrimma av Gud bryta igenom i slutet av "Såsom i en spegel" och signerade som Bach sitt verk med initialerna SDG – åt Gud allena äran. Men prästen förlorade tron i "Nattvardsgästerna", Gud teg i "Tystnaden" och den förfärlige biskopen brann till slut upp i "Fanny och Alexander". Det mänskliga samlivets villkor blev därefter huvudtemat i hans tv-produktioner och teateruppsättningar.

Med sin professionella perfektionism i skapandet och en personregi som bländade både skådespelare och publik är Ingmar Bergman en av få verkligt stora i filmens och teaterns världshistoria. För oss samtida var det en särskild lycka och självprövning att följa hans brottnings med livet, döden och Gud – vem som nu än vann.

Turkisk förebild för religion och politik

Utgången av det turkiska parlamentsvalet i slutet av juli var självklar.

En regering som i kontrast till sina föregångare varit anmärkningsvärt lyckosam i både ekonomisk och social politik fick ökat folkligt stöd och förnyat mandat vid makten. En opposition med korrupt ledning och bindning till en militärmakt som mot all demokratisk tradition ser sig ha en särskilt statsbärande roll ovan folkviljan förlorade

Det turkiska valet var en stor framgång för europeisk demokrati. Ändå vill inte många i den europeiska omvärlden och i den bildade turkiska medelklassen se det så. Det framgångsrika, segrande partiet i Turkiet har rötter och identitet i islam. Och sådana partier ska vi vara rädda för. De har en dold agenda där de så småningom kommer att slå till och införa något slags muslimsk religiös diktatur politiskt, moraliskt och kulturellt, anses det

Alltsedan Kemal Atatürk skapade det nya Turkiet efter det ottomanska väldets sammanbrott har religion och kulturell tradition i Turkiet betraktats som hinder för en modern utveckling. Det är ett synsätt som kommit att delas i omvärlden. Detta trots att modernismen drivits av odemokratiska militärer och trots att Västeuropas väldiga sociala och ekonomiska utveckling efter andra världskriget i mycket anfördes av då nybildade religiöst inspirerade kristdemokratiska partier som skulle bringa en klassisk värdegrund till sårbara politiska demokratier.

I en tid av rädsla för islamisk våldsextremism och religiös intolerans har många väldigt svårt att se det turkiska regeringspartiet som det möjliga föredömet för religiösa politiska partier och den chans för demokratin i en mångkulturell värld som det verkar vara. Men faktum är att det är just ett "islamdemokratiskt" parti, inte ett sekulärt, som driver på anpassningen av Turkiets lagar och regler till EU:s och tar viktiga steg för att skapa normala villkor för landets kurder.

Inte minst europeiska kristdemokrater borde se en chans till nya idéer och kontakter. Det är bara för statsråden Hägglund, Larsson och Odell att bjuda hit sina kolleger i den nya turkiska regeringen.

Sommar på riktigt i augusti

Julivädret var regnigare 1954 än i år. Och minns vilken rekordvärme det sedan blev 1955, påpekas i de sista optimistiska utläggningarna om sommarvädret.

Ändå ska vi nog minnas sommaren 2007 som det år då ”normala säsongvariationer” försvann som huvudsaklig tolkningsmodell i väderanalyserna. Nu råder äntligen insikt om att en farlig klimatförändring är på gång, att människan och den moderna livsstilen är huvudförklaringen och att vi därmed har ett ansvar och en möjlighet – kanske – att rätta till utvecklingen.

I det lilla livets perspektiv hoppas vi likafullt just nu på augusti. Mognadsmånaden utlovas komma med sol och värme. Och visst är det den verkliga semestertiden, när naturens färger blir fylligare, nätternas mörker återkommer med kontrast till dagsljuset och badvattnet – kanske till och med i år – blir ljummare.

Citat

”Vem är det som ställt till
så vi som är som andra
ska slåss emot varandra
fast ingen av oss vill?”

O, alla Ni med makt,
jag ville bara säga:
låt människorna leva
och gör som jag har sagt!”

Lars Forssell, skrivet 1957, död 2007, alltid aktuell

Nr 17, 23 augusti, 2007

Farväl till frikyrkan

Vi har förlorat kampen om frikyrkligheten.

Under årtionden arbetade främst baptister, metodister och missionsförbundare målmedvetet för att värna och befästa samlingsnamnet ”frikyrka”. Medan världen slarvigt och nedlåtande talade om ”frireliösa” och sekter ville vi stolt hävda att ”frikyrklig” var det rätta namnet för samfund och kyrkor som stod fria från statsmakten, dit människor anslöt sig på personlig bekännelse och där varje församlingsmedlem jämlikt deltog i samtal och beslut om både tro, organisation och ekonomi. Gemensamma organ fick heta frikyrkoråd, frikyrkliga gymnasist- och studentrörelserna, frikyrkliga studieförbundet och frikyrkan hjälper.

Nu använder faktiskt världens medier oftare begreppet frikyrklig än frireligiös. Men frikyrklig har blivit namnet på församlingar som Knutby och predikanter som Runar Sörgaard, för diverse - möjligen någonstans kristna - extrema trosuttryck och rörelser. Det är sammanhang som frikyrkobegreppets banérförare betackar sig för.

Samtidigt har vi själva avvecklat det frikyrkliga namnet på studieförbund, biståndsorgan och samarbetsråd. Och det på goda grunder. "Free church aid" var ett omöjligt namn i mottagarländerna och vi fick Diakonia. Invandrarkyrkor anslöt sig till studieförbundet och vi fick Bilda. Traditionell inomfrikyrklig ekumenik gick upp i bredare samkristna gemenskaper med en från staten allt friare Svenska Kyrkan, invandrarsamfund och Katolska kyrkan. Intressant nog är det i dag mest Evangeliska Frikyrkan, EFK, som samlat fria rörelser och församlingar som tidigare varit skeptiska till frikyrkobegreppet, som aktivt framträder som "frikyrka".

Den både förlorade kampen och det tappade intresset för frikyrkonamnet återspeglar den klassiska väckelserörelsens och folkrörelsekristendomens historiskt givna roll och därmed tidsbundenhet. Den fick sin explosionsartade växt med den stora ekonomiska, sociala och politiska omvandlingen av Sverige från 1800-talets mitt. Kraven på att fritt få läsa bibeln och uttrycka sin kristna tro och på ett nyktert och ansvarsfullt leverne var en del av protesterna mot överhetssamhället och den sociala misären och ett bidrag till det demokratiska genombrottet. Gemensamma studier och föreningsliv blev en del av den "svenska modellen".

Men framgångssagan för folkörelsedemokratiseringen av Sverige bär också i sig dess kris. De politiska partiernas och ideella rörelsernas medlemsras har även blivit de kristna församlingarnas. De kristna ungdomsförbunden och många missions- och baptistförsamlingar har trots allt klarat sig bättre än sina politiska motsvarigheter. Ändå borde vi med största tacksamhet och respekt för våra rörelser historiska insats och med tilltro till framtidens nya former och sammanhang våga konstatera att den traditionella svenska frikyrkörörelsens tid går mot sitt slut.

Vi står redan mitt i en snabb utveckling av nya gemenskaper och samlevnadsformer både i den lilla gruppen av ursprungliga frikyrkor, med en fri Svensk Kyrka och med invandrarkyrkor. Den enskilda församlingen blir i allt högre grad viktigare för den enskilde kristne än samfundet och vi får räkna med att troende framöver blir mer trolösa i val av sammanhang.

I det perspektivet gäller det att värna om den världsvida allmänliga kyrkan och våra gemensamma ansvar som kyrka både i Sverige och i världen. Från vår tradition måste vi värna ett demokratiskt arv både mot högkyrklig misstro och evangelikal ledarkult. Och i en alltmer individualiserad och njutningslysten tid vill vi visa på ett kristet personligt ansvar som tar livet på allvar.

Stick

Religiös eller kristen politik

När de kristna socialdemokraterna, Broderskapsrörelsen, inrättar ett nätverk för människor med icke-kristen tro, ska det ses som en logisk förlängning av att rörelsen redan har muslimska medlemmar och av den dialog med muslimer i Sverige som Broderskapsrörelsen tagit särskilt ansvar för.

Det är lätt att känna sympati för argumenten. På liknande sätt har muslimer med mer borgerliga värderingar sökt sig till kristdemokraterna. I dag tycks nästan alla vara överens om att vi inte ska ha specifikt kristna partier.

Det är livsviktigt med dialog mellan religioner och kulturer. Visst har kyrkor eller kristna grupperingar inom politiska partier ett särskilt ansvar att främja och driva en sådan dialog. Samtidigt kan man ändå fråga sig om det finns en särskild samhörighet mellan exempelvis kristna och muslimska socialister som så markant skiljer sig från den mellan kristna och icke-religiösa socialister att den motiverar en särskild organisation.

De särskilda kristna grupperingarna inom flera av riksdagspartierna har inte minst haft till syfte att fånga in kristna väljare till respektive parti. Det är fullt hedervärt. Men det har också varit viktigt när de här grupperna aktivt försöker pröva kristen tro i olika ideologiska sammanhang. För den uppgiften måste det fortfarande finnas plats.

När är pastorn ledig?

Prästerna klandrar Svenska Kyrkans politiskt förtroendevalda för att inte gå i kyrkan samtidigt som de själva ”räknar övertid eller komplidighet för varje insats” konstaterar biskopen i Visby Lennart Koskinen bekymrat i Kyrkans Tidning (nr 33). Han tycker att det är orimligt när prästfacket kallar kyrkan sin ”motpart” och betar sig som industriarbetare som vill ha så stor andel av företagets vinst som möjligt.

Biskopen, som väl själv också extraknacker som arbetslivskonsult, trampar säkert på många ömma tår när han vågar sig ut på tunn Östersjöis. Samtidigt tar han upp något centralt: Vad kan vi kräva av tid och upppoffringar av anställda i ideella organisationer och kan ett kall samtidigt vara en vanlig anställning?

Frågan berör inte bara Svenska Kyrkan utan kanske än mer baptist- och missionsförsamlingar där uppgifterna är obegränsade, pastorers lönevillkor traditionellt usla, ”bemanningen” tunn och många medlemmar arbetar parallellt utan ersättning. Ska man kräva att pastorn offrar familj och fredagskvällar för tonårsbete i kyrkan, som det tillspetsat diskuterades på debattplats i Sändaren i våras.

Lennart Koskinen har klokt nog inga svar utan vill ha ”konstruktiv diskussion”. Också i denna fråga finns inga självklara formler.

Släpp gisslan fri

Kring det sydkoreanska missionsäventyret i Afghanistan ställs nu många kritiska frågor, också från kyrkor och kristna i det annars missionsivriga, kristet självmedvetna Sydkorea. De är inte oberättigade.

Men det skandalösa är naturligtvis att politiska grupper kallblodigt tar gisslan och hotar att döda människor för att vinna politiska eftergifter från en motståndare. Det är aldrig försvarbart, allra minst när det drabbar naiva och dumdristiga.